

פ ק ו ד י

יצר החכמה
10110

כוחו של מעשה גשמי

(שמות לח, כא)

אלה פקודי המשכן

פרשתנו נפתחת בפסוק¹ "אלה פקודי המשכן", ובהמשך מופיע דיווח על כמויות הזהב, הכסף והנחושת שנאספו לצורך עבודת המשכן, ועל השימושים שנעשו בהן. מפרשים מסבירים², שמשה רבנו ראה צורך למסור דין-וחשבון מפורט של כל הנדבות שעברו תחת ידיו, ובכך להורות לגבאי-הצדקה את חובתם להיות נקיים מה' ומישראל.

אולם עיון בדיווח זה מגלה מיד כי הוא חלקי ביותר. מופיע פירוט של השימושים בכסף ובנחושת בלבד, אך אין פירוט על שימושיו של הזהב³. גם הסיכום של הכסף מתייחס רק לתרומת 'מחצית השקל' ולא לתרומות שניתנו כחלק מנדבת המשכן⁴. אין דיווח של עשרה חומרים נוספים (תכלת, ארגמן וכו') שניתנו לצורך המשכן. כמו-כן, התורה סיפרה שהתרומות היו "והותר"⁵, ואין פירוט כמה היו העודפים ומה נעשה בהם.

יצר החכמה
10110

ניהול חשבון

רש"י אומר, שכאן "נמנו כל משקלי נדבת המשכן". כלומר, אין כאן יומרה

(1) שמות לח, כא.

(2) בהבא לקמן ראה רבי אברהם אבן-עזרא פרשתנו לח, כד ובפירושו הקצר שם. רמב"ן ורבותינו בעה"ת ריש פרשתנו. פענח רזא. אברבנאל. תולדות יצחק. אלשיך. כלי יקר. לבוש על פרש"י (לח, כד). ועוד.

(3) רק נאמר באופן כללי (לח, כד) "כל הזהב העשוי למלאכה בכל מלאכת-הקודש ויהי זהב התנופה תשע ועשרים כיכר וגו'".

(4) וכמפורש בפירוש רש"י שמות כה, ג. וכמו שהובא באברבנאל כאן.

(5) ויקהל לו, ז.

להגיש דוח מפורט של כל הנדבות ושימושיהן, אלא לפרט את משקל הנדבות העיקריות שניתנו למשכן.⁶

התורה מספרת לנו בכך, שמשה רבנו, כממונה על הקמת המשכן, ניהל חשבון של כל התרומות והנדבות. לכן אין צורך לפרט את כל הפריטים ואת כל החומרים ושימושיהם, אלא די בפירוט כללי של החומרים העיקריים. דוגמאות אלה מלמדות, שמשה רבנו ניהל את כל התרומות כראוי לממונה אמיתי.⁷

ביצוע וכוונות

ברשימה זו יש דבר בעל משמעות עמוקה. משה מציין דווקא את משקל הדברים ולא את ערכם. משקל מסמל את הצד החומרי של הדבר, ואילו ערכו מסמל את צידו הרוחני, ובתרומת המשכן נמנים הדברים דווקא לפי משקלם.

בחיי האדם, 'משקל' מסמל את עצם העשייה, וה'ערך' מסמל את הכוונות והמשמעויות הטמונות בה. כשיהודי מקיים מצווה, יש כאן עצם המעשה של קיום המצווה, ויש הכוונות והתחושות שעומדות מאחורי המעשה היבש. והנה, לגבי עשיית משכן לה' מציינים דווקא את ה'משקל' – את עצם המעשה.

מטבע של אש

יש כאן הוראה נצחית, שהמשכן שכל יהודי צריך לעשות לקב"ה אינו נעשה רק על-ידי פעילות רוחנית של כוונה ורגש, אלא גם על-ידי פעולה גשמית, ארצית. כשיהודי עושה מעשה גשמי אשר "פוקד על-פי משה" – נעשים המעשים הגשמיים שלו משכן לשכינה.

ועד כדי כך, שגם ה'מטבע' שיהודי נותן, נעשה "מטבע של אש"⁸ – הוא

(6) ראה ביאור באופן אחר בלקוטי שיחות כרך כו, עמ' 280 ואילך.

(7) והרי גם את נדבות המשכן הביאו למשה דווקא (ראה שמות לו,ג).

(8) פירוש רש"י שמות ל,ג (מירושלמי שקלים פרק א הלכה ד ובכמה מדרשים).

נעשה חדור באש הנשמה האלוקית שבקרבו⁹. בכך אכן נבנה משכן פרטי לה',
ודבר זה ממהר עוד יותר את בניין בית-המקדש הכללי השלישי, שבו יתגלה
הקב"ה בעצמו תיכף ומיד ממש.

(לקוטי שיחות כרך כו, עמ' 272)

9) הלקוחה מתחת כיסא הכבוד (זוהר חלק א, מדרש הנעלם, קיג,א. זוהר חלק ג [רעיא מהימנא] כט, ריש עמ' ב.
נשא קכג,ב. ועוד) – כמטבע של מחצית השקל (ירושלמי שם ובכמה מדרשים).